

Vaktsineerimisteenuste osutamine Leedu apteekides

Rasa MONTVILE

BENU apteegiketi juht Leedus

Vaida ANDRENIENE

Apteegijuhataja

14. september 2021

LAUKIMO VIETA

ŠIOJE VAISTINĖJE
GALITE PASISKIEPYTI:

✓ NUO ERKINIO
ENCEFALITO

✓ NUO GRIPO

REGISTRACIJA
BENU.LT

Rasa Montvile

Riiklik juht, Tamro / jaemüügijuht, BENU Leedu

✓ Liitus ettevõttega 2011. aastal

Hariduslik taust

✓ Arstikraad (MD)

✓ Magistrikraad ärijuhtimise alal (MBA) ja
rahvatervishoiu alal (MPH)

Liikmelisused

✓ Leedu ravimihulgimüüjate liidu juhataja

✓ Leedu apteekide liidu juhatuse liige

✓ Leedu kutsekvalifikatsiooni tõendamise liidu juhatuse liige

Vaida Andreniene

Apteegijuhataja BENU Leedu apteegis

- ✓ Liitus ettevõttega 2008. aastal
- ✓ Apteegijuhataja alates 2008. aastast

Hariduslik taust

- ✓ Proviisor, Kaunase Meditsiiniülikool
- ✓ Proviisor/farmaatsiatehnik, Kaunase Kolledž
- ✓ Farmaatsiatehnik, Kaunase Kõrgem Meditsiinikool

Nomineeritud auhinnale „Leedu aasta proviisor 2020“

Kas vaksineerimisteenused apteekides on uus nä

Ühendkuningriigi kogemus:

- Pärast vaksineerimiste alustamist apteekides tõusis vaksineerimisega hõlmatus 59%-lt 76%-ni.

Taani kogemus:

- 24%, ja teenuse osutamise määr kasvab apteekides igal aastal.
- 68% patsientidest ei käi apteegis vaksineerimas esimest korda.

Iirimaa kogemus:

- Alates 2011. aastast, mil vaksineerimisteenuste osutamine apteekides algas, on gripivaktsiinide tärned liri Immuniseerimisameti kaudu suurenenud kokku 48%, sealhulgas tärned perearstidele 23%, mis näitab, et apteekides vaksineerimisteenuste osutamise tulemusena suurenevad nii avalikkuse teadlikkus kui ka vaksineerimismäärad. Lisaks näitab statistika, et vaksineerimisteenuste osutamine liri kogukonnaapteekide poolt on suurendanud vaksineerimisega hõlmatus nende seas, kes polnud end varem vaksineerida lasknud (üks kuuendik), kusjuures 99% patsientidest väitsid, et tulevad järgmiseks vaksineerimiseks uuesti apteeki.
- Patsientide rahulolu teenusega on väga suur: 93% patsientidest on andnud teenusele hindeks 9/10 või 10/10.
- Vaksineerimine kuulub apteekrite õppekavasse ja ei vaja täiendavat väljaõpet.

USA kogemus:

- USA-s tehtud uuringutes: 76% patsientidest väitsid, et valivad apteeke vaksineerimiseks (mugavam, kodule lähemal, lahtiolekuajad).
- 60% patsientidest lasevad end vaksineerida meditsiinasutustes, kliinikutes,
- 26% apteekides,
- 14% koolis, tööl või mujal.

Guidance on the Provision of Vaccination Services by Pharmacists in Retail Pharmacy Businesses

Pharmaceutical Society of Ireland
Version 6 April 2019

Updates made following the Medicinal Products (Prescription and Control of Supply) (Amendment) Regulations 2018 (S.I. 530/2018) are highlighted in grey.
Please note in July 2020, the PSI published an [addendum](#) to this guidance which provides additional information specific to providing an influenza vaccination service to children from 6 months old. The [addendum](#) must be read and considered by all pharmacy owners and superintendent pharmacists who wish to provide an influenza vaccination service to children.

Contents	
1. Introduction	2
1.1. National Immunisation Agencies	2
2. Implementation of a Vaccination Service	3
2.1. Legislative Requirements	3
2.2. Professional Management	3
2.3. Pharmacists and Staff Training	4
2.4. Premises and Facilities	5
2.5. Vaccine Stock Management	6
2.6. Patient Consultation	7
2.7. Vaccine Administration	8
2.8. Record-keeping	9
2.9. Post Vaccination Communication	10
3. Pharmacovigilance	10
3.1. Policies and Procedures	10

Allikas: FIP rahvusvaheline kongress, 2016, Buenos Aires

USA

Centers for Disease Control and Prevention
CDC 24/7: Saving Lives, Protecting People™

- VEEBRUAR 2021
- Föderaalne programm COVID-19 vastu vaksineerimiseks jaemüügiapteekides, et suurendada COVID-19 vastu vaksineerimise teenuste kättesaadavust üle Ameerika Ühendriikide. Programmi rakendatakse järk-järgult vastavalt vaktsiinide kättesaadavusele; valitud jaemüügiapteegid pakuvad COVID-19 vaktsiine tingimustele vastavatele isikutele.
- Kui vaktsiinide kättesaadavus aja jooksul suureneb, laiendatakse programmi eesmärgiga hõlmata lõpuks kõik enam kui 40 000 apteegist.

MIKS apteegid?

- Apteekrid on erialase väljaõppega tervishoiuteenuste osutajad, keda usaldatakse ning kellel on patsiendirühmadele otsene juurdepääs ja kes tunnevad neid.
- Apteekrid on saanud väljaõppe patsientide nõustamises, neile vaktsiinide manustamises ja nende harimises vaktsiinide teemal ning apteegid on eri kogukondadele kergesti ligipääsetavad: enamik ameeriklasi elab apteegist **kaheksa kilomeetri raadiuses**.
- Sel põhjusel otsustas föderaalvalitsus määrata neile COVID-19 vastu vaksineerimise strateegias olulise rolli.

ÜK

- VEEBRUAR 2021
- Vaksineerimiskeskuste ja haiglate kõrval vaksineerivad patsiente ning tervishoiutöötajaid ja hooldajaid **koroonaviiruse vastu** esmatasandi tervishoiuvõrgustiku (PCN) liikmesasutused ja **kogukonnaapteegid**.

ELi eesmärk on saavutada vanemaealiste seas 75%-ne hõlmatus hooajalise gripi vastu vaktsineerimisega. Milline on olukord ...

1 September 2020

PRESS RELEASE

Flu vaccination 2020 – 2021: community pharmacists call to action

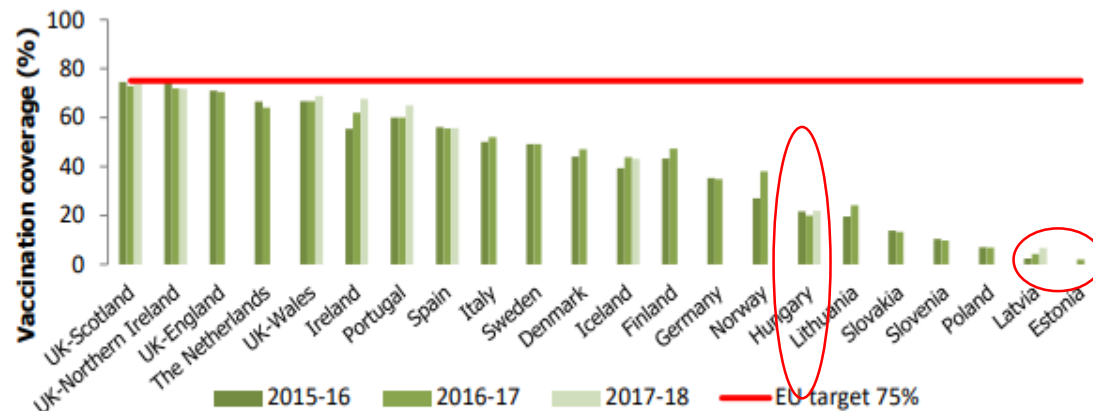
The approaching seasonal influenza and the resurgence of Covid-19 cases across Europe are going to place an enormous burden on already strained health care services. Implementing flu vaccination programmes in times of Covid-19 will be particularly challenging and it is urgent to put in place effective vaccination campaigns that can help preventing hospitalisations, ensuring adequate access and uptake of flu vaccines especially for at risk groups. PGEU calls on health care authorities to continue and strengthen collaboration with community pharmacists and pharmacy organisations and integrate community pharmacists into national vaccination strategies.

PGEU President, Duarte Santos, stated: "We cannot stop the coronavirus yet, but we can mitigate the detrimental effects of a combination of Covid-19 and seasonal flu on health systems in the next months. We strongly encourage national governments to make use of the widely accessible network of pharmacies across Europe to assist in efficient immunisation strategies and broaden vaccination opportunities.

Community pharmacists are highly trained healthcare professionals and a trusted source of information. They can play a key role in identifying patients in at risk groups (elderly, patients with chronic diseases, immunocompromised etc.) and increasing public confidence in vaccination.

Pharmacists should be closely involved in the planning of flu vaccination programmes and given adequate support and resources to deliver patient care. As front-line health care providers they should also be included in priority access groups for the flu vaccine".

Figure 4. Seasonal influenza vaccination coverage rates in older age groups, 19 EU/EEA Member States, influenza seasons 2015–2016; 2016–2017 and, if available, 2017–2018*

Source: National seasonal influenza vaccination survey, January 2018.

*: data for UK displayed by respective country (England, Northern Ireland, Scotland, Wales).

ECDC TECHNICAL REPORT
Seasonal influenza vaccination and
antiviral use in EU/EEA Member States
Overview of vaccine recommendations for 2017–2018 and vaccination
coverage rates for 2015–2016 and 2016–2017 influenza seasons

- Leedu elanikkond on teiste EL-i liikmesriikide omadega võrreldes gripivastase vaktsineerimise suhtes üks passiivsemaid.

- Puukentsefaliidi vastu on vaktsineeritud 23% Leedu elanikkonnast. 36% on vaktsineerimata, kuid kavatsevad end vaktsineerida lasta.
- 41% vastanutest usub, et vaktsiini suurem kättesaadavus vaktsineerimisteenuse apteekides osutamise näol motiveeriks neid endid ja nende pereliikmeid end puukentsefaliidi või gripi vastu vaktsineerida laskma.
- 41% suhtub otsusesse lubada apteekidel vaktsineerimisteenust osutada positiivselt, sest usuvad, et selle tulemusena laseb suurem osa inimestest end vaktsineerida, mille tulemusena paraneks rahva immuunsus.
- 36% suhtub positiivselt fakti, et see aitab tervisekeskustes järjekordi vähendada.
- Veel 32% suhtub positiivselt fakti, et see võimaldab inimestel aega säästa ning vaktsiin mugavamalt ja kiiremini kätte saada.
- Ainult 22% suhtub sellesse otsusesse negatiivselt, sest usuvad, et vaktsineerimine on võimalik ainult meditsiiniastutustes.

Peamised faktid vaktsineerimiseteenuste osutamise kohta Leedu apteekides

- Lubatud alates 1. märtsist 2021
- Vaktsiine manustab kõrgema kvalifikatsiooniga apteeker (Advanced Practice Pharmacist)
- Praegu kuuluvad loetellu vaktsiinid 3 haiguse vastu:
 - Puukentsefaliit
 - Hooajaline gripp
 - COVID-19 (kõik vaktsiinid)
- Ainult täiskasvanutele
- Kulud kannab patsient.
- ~48 kabinetti üle riigi
- ~200 koolitatud apteekrit üle riigi

Põhidokumendid:

- **ISIKLIKE TERVISHOIUTEENUSTE OSUTAMISE SEADUSE** muudatus (30.06.2020):
 - isikliku tervishoiu spetsialistide loetelu täiendamine: KÕRGEMA KVALIFIKATSIOONIGA APTEEKRID
 - Apteekreid koolitavas kõrgharidusasutuses kõrgema kvalifikatsiooniga apteekri mitteformaalse õppe kava läbimise nõude kehtestamine
 - Tegevuslubade väljastamine alates 1. märtsist 2021
- **Meditisiinistandard MN 170: 2020 kõrgema kvalifikatsiooniga apteekrite kohta** (15.12.2020)
 - Võib osutada täiskasvanutele immunoprofülaktika teenuseid hooajalise gripi ja puukentsefaliidi vastu mõeldud mitteerakorraliste inaktiveeritud vaktsiinidega.
 - Miinimumnõuded kõrgema kvalifikatsiooniga apteekri koolituskavale:
 - vähemalt **26-tunnine** teooriakursus, milles käsitletakse vähemalt nakkushaiguste ennetamise ja ohjamise põhimõtteid, vaktsineerimise eeliseid, rahvusvahelisi ja Leedu riiklikke soovitusi täiskasvanute vaktsineerimise kohta, vaktsiine ja nende liike, immuunsuse tekitamise meetodeid, süstimise laade, aseptika ja antiseptika põhimõtted, vaktsineerimismeetodeid, vaktsiinide säilitamise nõudeid, vaktsiinide võimalikke kõrvaltoimeid ning nende ohjamise ja ennetamise meetmeid, immunoprofülaktika eripärasid erinevate täiskasvanurühmade vaktsineerimisel (vaktsiinide manustamisel eakatele, krooniliste haigustega riskirühma kuuluvatele isikutele, muudele riskirühma kuuluvatele isikutele);
 - vähemalt **10-tunnine** praktikakursus, mille käigus omandatakse immunoprofülaktika põhimõtete töös rakendamise oskused: patsiendi tervises seisundi hindamine, immunoprofülaktika töökoha ettevalmistamine kooskõlas aseptikanõuetega, immunoprofülaktika meetmete ettevalmistamine protseduuri jaoks, patsiendi ettevalmistamine protseduuri jaoks, teabe andmine suuliselt ja kirjalikult immunoprofülaktika protseduuri ettevalmistamise, selle käigu ja võimalike tüsistuste ja kõrvaltoimete kohta, täiskasvanutele inaktiveeritud mitteerakorraliste vaktsiinide manustamine, vaktsiinide kõrvaltoimete äratundmine, anafülaktilise šoki korral esmaabi andmine ja muu abi osutamine, vaktsineerimisdokumentide haldamine.
 - Muu: õigused, kohustused ja pädevus

Apteekidel on selleks vaja küllalt palju ära teha

- ✓ Erinõuetele vastavad ruumid:
 - ✓ Eraldi ruum (ventilatsiooni erinõue jms)
 - ✓ Ooteala
- ✓ Vajalikud seadmed:
 - ✓ Vererõhumõõtur
 - ✓ Kontaktivaba termomeeter
 - ✓ Esmaabikomplekt
 - ✓ Valamu koos seinale paigaldatud vedelseebi- ja desovahendijaoturiga
 - ✓ Kinnine ühekorrarätikute hoidja
 - ✓ Jäätmemahuti jms
 - ✓ Külmikud
- ✓ Apteekri koolitused
- ✓ Koristajate koolitused
- ✓ Kvaliteedinõuded:
 - ✓ Load/litsentsid
 - ✓ Standardsed töökorrad
 - ✓ Lepingud jäätmekäitlejatega jms
- ✓ Kindlustus:
 - ✓ Leedus on alates 2018. aastast kasutusel „mittesüülise kahju“ mudel.
 - ✓ Riiklik erifond
 - ✓ 0,2% osutatavate teenuste väärtusest
 - ✓ Maksete kogumine algab 2022. aasta alguses.

- ✓ IT-süsteemi integreerimine e-tervise süsteemiga
- ✓ Patsientide registreerimise platvorm

PRAŠOMA INFORMACIJAS IR (AR) DOKUMENTAI			DOKUMENTŲ / INFORMACIJOS BŪKLĖ (PATEKTIJA / NETAKOMIA)	PASTABOS
7226 Barlauskos g. 66a, Kaunas				
1. Higienos leidimas pasas				
A) Pralymas suteikti leidimą				
1.1. Paraiška gauti leidimą-higienos pasą				Vaistinių vedėjos Parengtas šablonas
1.2. Dokumentas įrodantis teisę naudotis patalpomis, išrašas iš RC				Vaistinių vedėjos
1.3. Patalpų, kuriose numatoma veikla, kadastrinių matavimų bylų kopija				Vaistinių vedėjos ar ??
1.4. Leidimo mokestimo kopija				Finansai/ 44 EUR
B) Ūkinės veiklos patikrinimas (prieš apsilankymą prašomi dokumentai)				
1.5. Vandens patikra (būdas/tipas)			Tech. duomenys/aprašas	
1.6. Atliekų geriamojo vandens chem. ir mikrobiolog. tyrimo rezultatai (jei ūkinėje komercinėje veikloje yra naudojamas ne viešai tiekiamas geriamasis vanduo)			Išrašas iš akredituotos tarnybos	
1.7. Patalpų vėdinimo sistemos patikra (būdas/tipas)			Tech. duomenys/aprašas	
1.8. Nuotekų šalinimas (būdas/tipas)			Tech. duomenys/aprašas	
1.9. Šildymas (būdas/tipas)			Tech. duomenys/aprašas	
1.10. Apšvietimas (būdas/tipas)			Tech. duomenys/aprašas	
1.11. Atliekų tvarkymas			Medicininis atliekų tvarkymo procedūra	Kristina/Justina
A. nuolatinio aplinkos paviršių valymo ir dezinfekcijos tvarka;				
B. pagrindinių patalpų valymo ir dezinfekcijos tvarka;			Sutartis su paslaugų teikėju, darbo instrukcija, licencijos tvarkyti atliekas	HN 66:2013 „Medicininis atliekų tvarkymo saugos reikalavimai“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2013 m. liepos 18 d. įsakymu Nr. V-706 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 66:2013 „Medicininis atliekų tvarkymo saugos reikalavimai“ patvirtinimo“.
C. baigiamojo aplinkos paviršių valymo ir dezinfekcijos tvarka;				
D. aplinkos paviršių valymo ir dezinfekcijos kontrolė;				
E. aplinkos (patalpų, daiktų, įrenginių) paviršių higienos planas, kuriame turi būti nurodyti:				
F. valymo ir dezinfekcijos objektai;				
G. naudojamų valymo ir dezinfekcijos priemonių pavadinimai, koncentracija, dezinfekcijos ekspozicijos trukmė;				

Benu 7226_Kaunas_Barlauskos	Benu 7237_Kaunas_Islandijos	Benu 7285_Klaipėda	Benu 7198_Pasvalys	Benu 7231_Vilnius
gauti 1558_Kaunas_Barlauskos	gauti 1558_Kaunas_Islandijos	gauti 1558_Klaipėda	gauti 1558_Pasvalys	gauti 1558_Vilnius
1. Patalpų (ar aplinkos) valymas				
a) patalpų (ar aplinkos) valymas su patalpų (ar aplinkos) tvarkymo planu; patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
b) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
c) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
d) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
e) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
f) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
g) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
h) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
i) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
j) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
k) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
l) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
m) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
n) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
o) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
p) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
q) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
r) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
s) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
t) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
u) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
v) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
w) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
x) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
y) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				
z) patalpų (ar aplinkos) valymo planas				

Tegelik kogemus: koolitus

- Koolitusi pakuvad ainult kaks ülikooli.
- Koolitavate arv rühmades on piiratud.
- Koolitus oli väga tömahukas ja kestis meil 17 päeva.
- Omandatud oskused ja teadmised on kasulikud ja ka praktikas rakendatavad.
- Teoreetiline osa korraldati veebi kaudu.
- Praktiline osa korraldati ülikoolis kohapeal.
- Patsiendi käsi oli valmistatud silikoonist. 😊

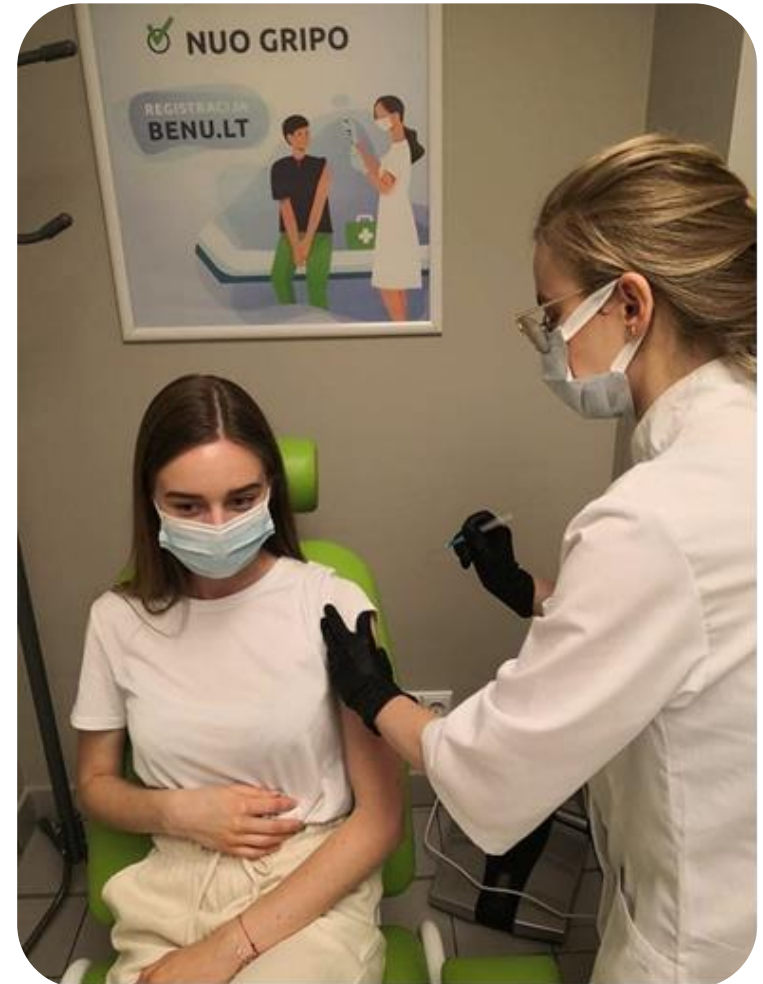
Tegelik kogemus: algus

- Minu apteek oli BENU ketis kolmas, kus hakati vaktsineerimisteenust osutama; see algas aprilli lõpus.
- Alustasime puukentsefaliidi vastu vaktsineerimisest.
- Praeguse seisuga vaktsineerime ka COVID-19 vastu.
- Lähenemas on ka gripihooaeg: vaktsineerimiste eeldatav algusaeg on 20. sept.

Tegelik kogemus: algus

- Küsimused tekkisid tegelikult alles pärast päris töö algust 😊
- Päris inimesega tegeledes tundus kõik ebaselge.
- Tundsime end väga ebakindlalt. Kuid enesekindlus tuli aja ja kogemusega.
- Meie esimesteks patsientideks said meie kolleegid ja pereliikmed (pildil teeb apteeker Kotryna süsti kosmeetikakonsultandile Urtele 😊).
- Oleks tore saada veel rohkem praktilist väljaõpet kui see, mida ülikoolis pakuti. Näiteks võiks teha täiendavaid praktikatunde vaktsineerimiskeskuses abiks olles.

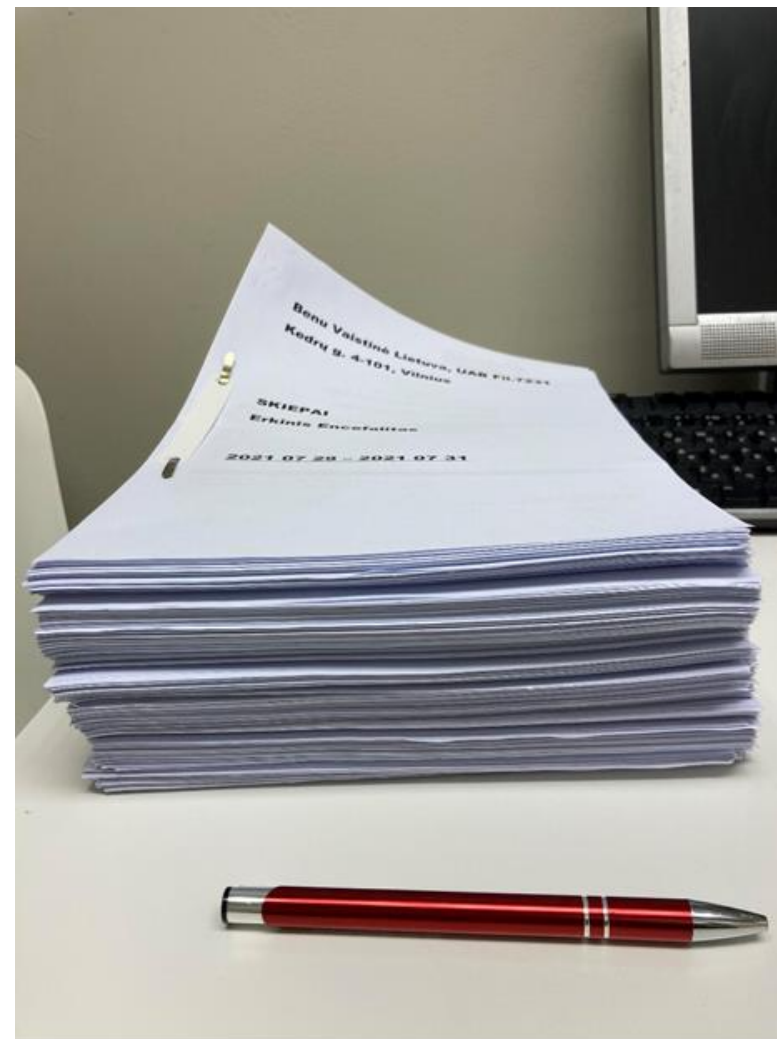
Tegelik kogemus: esmaabi

- Hoolimata sellest, et olime esmaabikoolituse läbinud, oli hirm suur, et mis saab siis, kui mõne patsiendiga tekib hädaolukord.
- Kuid teoreetiliste teadmiste, kiire reageerimise, kolleegide abi, parameedikute näpunäidete ja praktiliste nõuannete toel oleme õppinud kiiresti reageerima ja esmaabi professionaalselt andma.
- Täiendusena koolitusel saadud teadmistele saime Vilniuse peamises COVID-19 vaksineerimiskeskuses töötavatelt kiirabiarstidelt väga lihtsa soovitus selle kohta, kuidas toimida nendega, kes kardavad süsti: anda enne süsti tegemist patsiendile dekstroositablett.
- Nii ilmusid meie vaksineerimiskabinetti Livsane dekstroositabletid. Need lõbusa pakendiga tabletid vähendavad tõepoolest oluliselt pinget ja hirmu.
- Teisele vaksineerimisele minnes küsivad patsiendid vaksineerimiskabinetis kohe: „Kas seekord ka seda minestamisvastast rohtu saab?“ 😊

Tegelik kogemus: dokumentatsioon

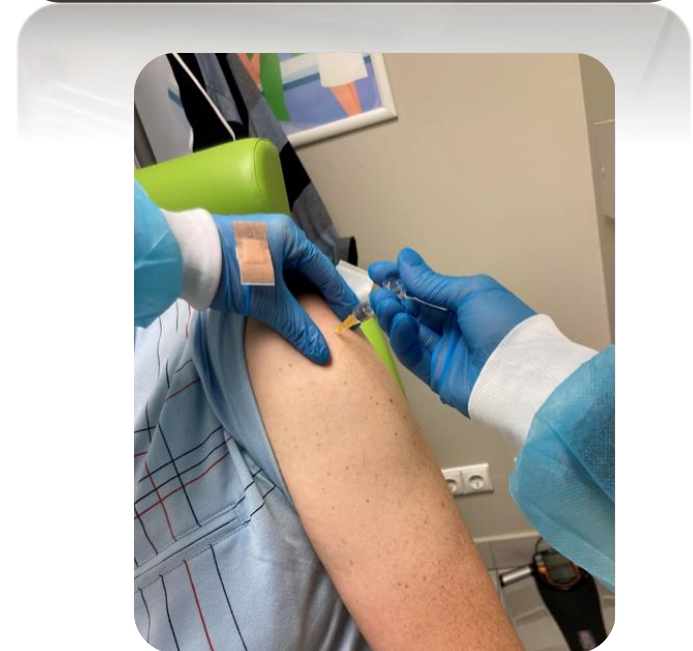
- Kogu teabe sisestame e-tervise süsteemi.
- Sellele vaatamata on küllalt palju neid dokumente, millele patsient peaks apteegis oma käega alla kirjutama.
- Need on seotud GDPR-iga, üldise vaktsiini saamise nõusolekuga, lisaks küsimustik võimalike reaktsioonide kohta.
- Kokku täidetakse iga patsiendi kohta 4 kahepoolset lehte.
- Meie apteegis vaktsineeritakse umbes 115 patsienti kuus. Ja sellele vastav paberikuhhi on siin pildil näha.
- Halduskoormus on tõesti liiga suur.

Tegelik kogemus: COVID-19 vastu vaksineerimine

- Alates juunist on apteekides toimunud ka COVID-19 vastu vaksineerimine.
- Meie alustasime Johnson & Johnsoni vaktsiiniga.
- Hiljem lisandusid teised vaktsiinid.
- Tavaliselt jõuame 6 tunni jooksul vaksineerida 24–30 patsienti.
- Meile raskusi valmistanud asjad:
 - „Lonkav“ riiklik e-süsteem
 - Vaktsiinide tellimise keerukus, pikalt ette kavandatus
 - Vaktsiinide lahjendamine
 - Ühe pudelitäie vaktsiini jagamine 5 või 6 doosiks

Aga mina ega minu meeskond ei kartnud raskusi, tulime kõigega toime 😊

Tegelik hind: mis on kõige olulisem

- **Koostöö ja parimate tavade jagamine spetsialistide vahel:** oleme algusest saadik teinud väga tihedat koostööd teiste kõrgema kvalifikatsiooniga apteekritega BENU apteekidest, jagades praktilisi kogemusi, nõuandeid ning arutades ja analüüsides tekkinud olukordi.
- **Igast patsiendist hoolimine:** patsientide suhtes hoolivuse ja tähelepanelikkuse üles näitamine suurendab oluliselt usaldust. Patsiendid hindavad võimalust lasta end apteegis vaktsineerida ja teevad seda hea meelega, sest sinna on mugav tulla ja seal on „oma“ apteeker, kes nõustab neid regulaarselt nõu ravimite asjus, keda patsient usaldab ja kelle puhul ta võib kindel olla, et talle antakse kogu vajalik teave, selgitatakse asja ja vastatakse küsimustele.

- Vaktsiinide loetelu laiendamine
- Osalemine riiklikus immunoprofülaktika kavas
- Koostöö erakindlustusettevõtetega
-

AITÄH 😊

Olge kaitstud! PÜSIGE TERVE

